

ARNESINGAMÖT.

Mælt fyrir minni Sigfúsar Einarssonar
tónskálds.

1.

Arnesingamót, 13. Febr. 1937

Hættvirtu heidursgestu, félagar og samstíngar!

Þyotkadi að segja að komast hjó þvi í lengstu ley, að þurfa
að mæta hér í Hóvold, vegna þess, að ég hefði lengu áður ákveð-
ið að vera í öðrum stað og á sama tíma. En vegna þess, að
enn er til ófurlitill veisti af því í sál minni, sem heitir
samvika - þótt svefusom hafi verið gagnvart þessu fé-
lagi - þá hefir forstöðumefud árs-hátíðar þessarar rúustad
H. 1900 við henni, dæstáð hana til og hríst á alla vögu svo, að
hinn vand að vaktu, einhenni þá, en nefndin sagdi mér frá
því, að félagid hefði boðið hingað, sem heidursgestum, vinni
minum og fronda, professor Sigfúsi Einarssyni tónskáldi og
Hönu hans, en af sérstökum ástodnum var mér varuð
þess að gefa helid þátt í samseti því, en þeim var haldid
30. j. m. í minningu 60 ára afmælis tónskáldsins. Þar
hefir ég þó gjarnan viljad vera og liggja margar orvalur
til þess: Þáin frondseu beggja okkar hjóna, margna
ára samvinnu í östun- og ungdöms-aldri, svo og löng
og góð sambid í sömu húsakynnum o. margt fleira.
Mér var því badi ljúft og steylt að mæta hér og láta hitt
lofordid - um að mæta annarstodan - sig. sig.

En það var annað og meira en að mæta, sem forstöðumefudin
fór fram á við mig: Að segja nokkur ord til heidursgestanna!

Þetta var ein „verri saga“ ef ég metti svo d orði komast í þessu sambandi. Það munti mig í for manns eins fyrir 860 ár minn sem bíðan hefi verið viðbragðið fyrir það hversu erind og þrautfullt hún var og því verið nefnd „Forin til Kanossa“. En því er hún svo erind fyrir mig, að ég er óvannur nið og algjörliga til þess ófor, að „halda röðu“, enda var engu minn þetta ræðid til fulls, fyrir en í dag, og vitaulega frá minni hálfu, með því stíllýði, að ég metti, á þess að hreykka nokkurn vinnu, mala það fram of bláminn, er ég vildi segja, oða a. m. k. kafa einhverjar stírfadar stámmstafanir og því fyrir framán mig. Þóth þetta sé að vinnu óvannaleft nið og mástle aðsendis óþafandi, þá hefi ég ein samt leyft mér að gjöra það, í þeirri von, að fáir hreyklist í því. En þrátt fyrir það, þóth þetta sé ein „allt í lagi“ - ein og krakkarinn segja - oða geti verið það, þá koma minn „dandans vandróðin“ til, eins og Þergar í Kálfhaga sagdi, þegar að því kemur, að vita, hvad ég á að segja?

Kemst ég þar í sönnu aðstöðu sem ég komst í fyrir 40 árum, en félti þó leyfa þá, með heidri og sóna, og vil ég leyfa mér að stíjota þeirri sniásoðu hér inn í, en hún sýnir, hvers komar vandi mér var þá fatinn í hendur.

Sagan all er löng og flástunn ókunn, en hér er að einn einn „pósturinn“ ein kemur:

Sem sagt, var það fyrri hórum, að ég féli bréf frá vini
 mínum, séra Eggert Sigfús sýni í Þógoðsmu, um það, að ég
 komi út í Selveg til þess að reyna nýtt orjel, en ég hafði
 áttogad handa Stranda kirkju. Þresturinn helt því
 fram, að orjelið hlýti að vera störgallad eða jafuvel sviðid,
 því þresturinn, sem átti að nota það, fengist ekki til
 þess að hreyfa und því, þóttist ekki vita hverni hann
 átti að nota alla sína "fagga" eða hvað það ni vori, sem
 nota þyofu til þess að fá rothver hljóð in því. Að vior
 sagdist séra Eggert ekki vera vissuun að orjelid vori sviðid,
 því lét vori mark í því takandi, hvað þresturinn segdi sjálfur
 um þetta, því hann vori skinnri og af erki skinnuun
 kominn, svo laug fram í átti, sem til vori að rellja þess.

Það var í nóember mánuði þetta ár (1897) að ég fór
 með þessa ferd í hendur í vonda vori, illri ferd, náloft
 & klubbhúta leid fyrir fótgangaandi manni.

Þá er ég og samferðameun míni nálgundumst Selvoginn,
 skall "óhemjulegt austanroft og stöðfeld rigning.

Stranda kirkja var þá þakjári kladdal að utau og í
 þakinn sjálfu bárujári þakplötunnar einar, neplar í
 laugböld og sperru, en engu síð.

Það var því einu og vörum var þó láttad, líkast því, en
 inn í kirkjuna var komid, einu og mádu vori sjálfur

innan í bláskólar, hálfsekkri af glerjabrotum og hringsladd
 vori í á eftir krossastödi: þar heyrðist nannast nannast
 mál, en samt var elski minn annað að fara en að messa, enda
 var leitvinnu til þess gæddur, að regna orjelid og mufraus allt
 að heyrja séra Eggert messa.

Eg hafði heyrt, að hann fengist aldrei til þess að fara til sálma
 þá, er sungin voru. Þessu trúdi ég min nannast, þótt margt
 hefði ég heyrt skrifid um þennan prest - og á ég það min flest
 stífað og þar á meðal þessa kirkyngferð alla og það samfar þó
 fram þennan dag. Þú vildi ég regna þetta og sagði því við séra
 Eggert min líd og hann rétti mér sálmabókina með þessum orðum:
 "Það er líklega best að fara að fara til, og þér verðid að styra söngnum".
 "Jaja, þá það, en hvað í d syngja?"

"Vís sálmabókinni!"

"Já, vitaulega, en viljid þér elski fara til sálmann?"

"Nei, alls elski. Það geri ég aldrei! Það er sama hvað
 það er, bara að það sé í sálmabókinni og hún er til þess orlud
 og sé það gætt, er elski höfð upp í að klaga".

"Það getur mín verið, en það verður þó að velja sálmann eftir því
 hvernig á stendur, eða álitid þér, að við soona almennum messu-
 gærd sé sama hvort valdir séu vidergandi sálmar, eða eitthvað
 annað t. d. jólu sálmar, brúðkaups sálmar eða jafnvel jarda-
 fara sálmar?"

"Jú, alveg sama, kvæð af þessum er, þó þad er nóg, af þad er bera í Sálma bókinni!"
 Eg sé að ég værd að taka allan vandan í mig og fót að leita í sálma bókinni; værd þó
 fyrir mér sálmurinn nr. 33. Eg las tvö fyrstu ljóðin umma fyrir þessum; þad er Þóðs þannig:
 "Þú seudis, drottinn, dógg af höndum, í dreppum smárum viddi í jörd."
 "Þessi er góður!" sagði prestur, benti fingri upp í Kirkju rjáfið og betli við:
 "Alveg ágóður sálmur! Ötli' ann eigi við!"

Og nú kú ég afsóttuar í gástránum, og sný blánum við. Nú er þad elsti séro
 Eggert, sem fatid hefir mér að velja sálmanna við þessa messugærd; þad eru Lois
höfuðprestar samkundu þessarar, þeir séro Gudmundur Pudjóns sonur og séro Gudjón
Jónsson. — Þad ég mig þó á sálm einu, sem ég að vissu veit eigi hvort, eins vel
"á við" af sálmurinn í Strandarkirkju Þóðnum, en hann gefur mér til efni til ýmsra
hugleiddinga mí, þó er ég sé heidrisgost, vora hér, prófessor Siggis Óinsson og
 hann hans fyrir framan mig, en sálmurinn hljóðar þannig:

Sálma engis biuda bænd:
 Þú henni vangi letta leði
 að lyfta sér á í hrygg og glædi;
 lýðtögu bjó þá drottins hönd.
 Þeir vangi engan þelkja lía;
 þad er sálmur kvæld að fljúga
 innan um þessum undragum
 endurminninganna' og vona líam

Þinn getur flojð öð frá öð
 herrans að stöda handaverkin,
 himnuok vísdoms og gorkunnar;
 hannar ofi: eilíft hvöld;
 hann er minn og endurnöring
 eilíf starfsemi, sífald hröring.
 O gud! Hvöð er þi á öndin min?
 Eilífðarstjarna, dóttir þin."

— " —

Það er sál tónskáldsins, sem lét svo gjúð flýgu öð frá öð, herrans
 að stöda handaverkin, himnuok vísdoms og gorkunnar, hannar ofi: eilíft
 hvöld, sem mér finst óskáldid lýsa svo vel, sett of rétt í ljáðlínur þessu.
 Stöðunarverk þins gud-ímblásna tónskálds er eilíft, sál þess er ei-
 lífðarstjarna, sem aldrei gengur undir; tónverk þess sigildur sálm-
 gjafi, ^{sem} þar tala máli tilfinninganna, samleikans, gleði og sorgar, svo
 að „steinarnir tala of frén fella fát“ of enginn annar skáldskapur er
 svo samur of sigildur, sem skáldskapur tónskáldanna. Sál þess
 er eilífðarstjarna, sem heidursgestur er, prófessor Sjoffis Guinarsson er
 fæddur undir; me þad vitna verk hans, sem þogar eru milt ördin of
 merkilög of þau minn aldrei fyruast heldur sigild verda a. m. k. með
 fjóð vort. Þad er eilífðarbraut þessarar fognu of folva lausu stjörnu
 sem lojð hefir yfir höfði hans, frá vöggum, austur í Árnasýstun, of
 hvar annar stadar, sem laid hans hefir lojð. Þjarninn frá hinni bjarta

Stjórnumblíki andagiftu hans og stöpsmannagífu, mun lýsa fjöð vort
 um óþonmar aldir. — Á þessari leid hefir hann of fundid sér andlega
 steylda sál, sem einu g hann of álfur hefir haft munu g andurudringu af
 margra árs samstarfi við hann, til umbóta og útbreiddislu hinu ar gófugu
 listar, söng listarinnar, sem með réttu hefir klotid veggendur nafnid:
 list listanna, heidurskítelinn: Drottning, dáson medal lista. Þessi sam-
 starfsmaður og trúi formannur Försvalds úrs, er einnig heidursgestur
 vor i dag, frá Vatney Einarsson. Heill og heidur sé hann frá einnig fyrir
 gott og vel unnid starf.

Ög er vitanlegi i engun veg þessum konninn að gera naima grein fyrir tonlist
 þessorsins „Verkinn tala“ þar steyrustu mál, en ver vortu átt, að hann of
 kona hans eigi einu eftir að vinna niðid og gott starf i þarfi hinu ar gófugu
 listar og i þý vortar konu, i steyfni fjöðar. — Öghayri aldrei svo gnes lög Sigfríðar
 Einarssonar, s. d. Háth í Karla og miff. að ög verdi eigi krefinn of ög hygg að leugi mögi
 leita að jafu-öhrifan niðidli og störfeldri försunid, sem loqinn vid hoddid Fölsand;
 i þýðingu eftir einu of vorum gödu Árneseingnum, Försstein Gunnarsson, jafuvel medal
 störru fjöðar en fjöð vor ev. — Leita notid löggi

Öu með þér að fara langra út i þessa sálma, er nið hett vid þér, að ög verdi til
 þess að gera „alt öra vort“, einu of Eviar sögn. —

Ad einu vildi ög meðfánu ordum gæta þess hér, að það var annars furdu snomun
 i öfi heidursgests vort, Sigfríðar Einarssonar, að ög vard var vid að kenna var „nyr
 fuf i eyjuna“, að hann var vortinn einu of oss, maður i heiminn övinn.
 Það var midvikudaginn 2i. januar 1877 — og var þess varla von fyrr —

daginn eftir að hann fæddist. En svo stóð í þessu, að ég var sáður, þá 11 ára
 að aldri út í Eyraþal, í bjórku og höldur vöðri til Einars sál., fædur Sigfríðs, og
 sagði hann mér þá, að ég gæti sagt foreldrum mínum, sem báði voru eintrúnaðar hans
 og náin stýldmennir - systkynabörn og frammingar - , að sér hefði fæddist sonur daginn
 áður. En mér þetta minnistatt m. a. vögn þess, að litlu síðar fréttum við, að Sigfríðs
 smiltkari, fædur sérs Eggerts í Vogstöðum, hefði vitjad nafn til konu Einars og bædd
 hann að láta drenginn bera nafn hans, en Sigfríðs smiltkari andaðist fören viltum
 áður en 9. janúar þetta ^{ár} og var jarðsenginn að Stokkseyri 16. sama mánaðar. Og þess
 frumur er mér þetta minnistatt fyrir þá sök, að lík Sigfríðs smiltkara var látið
 standa uppi í Stokkseyrarkirkju, nóttina milli 15. og 16. janúar, í grúndarþrosti og
 norðanroti miklu, áður en jarðsett var. Allt þetta fæddist þá svo fast í huga mínum
 og minni, að ég hefði ekki gleymt þeirri síðar, enda fæst mér þá um svo óvirkulga og mikils
 verða atburði að ræða, að ég hlýti að leggja þá á minni, eintrúnaðar í Sigfríðs
 gamla smiltkara í því vöðri, sem þá var, og þá eigi síður hilt, að þessi nýfæddi frundi
 minni, stýldi eiga að bera nafn hans. Já, mér þótti það jafnvel uppþót fyrir meðferðina!
 Síðar, þá er ég fluttist til Eyraþalhe 1889, varð Sigfríðs samverkamaður minni í söngfélagi
 „Báran“ - hafi söngurinn soella „Bára“ - með milturvar tókum fyrir korðkar hans, svo
 að hann varð hópur til að sngja jafnvel millinótt í þessu áhruga sama söngfélagi.
 í samkyrjaddrá radda. Á ég sum mynd af félaginu frá 1891, þar sem Sigfríðs liggur
 við fótum otthar hinna flostra, með Gudm. sál. Oddgeirs son, jafnaldri sínum sér við
 hlád. En Sigfríðs lá ekki lengi þarna; hann átti eftir að standa upp, svo hár
 og herraþygn (herstabelij), að ni grafið hann yfir alla aðra samlauda sína að
 sönglagi meir og idju, sem kunnugt er. — Það sé

Gudm. Guðm: lundri daginn var lýst. „du tótt, som klaga“ eftir P. Wamberg

Færri mér, að minnast í þetta í þeim tilgangi að sýna fram í að ég
 eða þetta litla söngfélag, hafi átt nokkurn þátt í því, að glæða söng-
 hveigd Sigfúsar eða stúla að því að hann yrði svo að lámar verður
 og kunnur í sönglistarinnar, sem hann er í orðinu; hitt er ney-
 aðbenda í, að hann er Árnæsingur - en þangað má margt gott
 reykja og að hann er 5. maður frá Bergi Þurðlaugssyni í Þratts-
 holti, sem var 4. maður frá Vopna-Teiti, en svo mun alment vera
 álitid, að þessi átt Bergs, hafi verið sönghveigd nið og ⁹ mátti til
 hans að reykja, fagra og mikla söngródd sína, enda var hann
 annáttur söngmaður í sínu tíð, forvöngvari í Stólfssöngskirkjun,
 kveppstjóri um 40 ára stíð, hárdráttur maður og ómildur
 í aðra röndina, en að ymsu leyti mannlórus maður mikill.
 Átt þessi er af erfjólmennum um land allt, en einn er í Árnæsrystun eða
 í Hönnun, en til merkis um það, að elsti er hún á söng-
 hveigd eða söngvinnu, vil ég geta þess, að ^{þá er} einu þessara áttingja var
 einhverja sínu ævindur að því, hvers vegna hann var svo afstíttur
 flestum öðrum mönnum áttarinnar, að hann sngi elsti, heldur
 gærdi eins og ~~þú~~ hrafnu, hafi hann svarað:

"Hafurdu aldrei vitad, að hrafnar vori ~~þú~~ sönnu foga-
 undan og sem svaninnur? Tuglakyns einu og þeir!"

Egbid afsökunnar í þessu nanni öllu, og óstra þess, að allir iðstaddir
 elsti stál heidurs gestanna, fóstáldris Sigfúsar Einarssonar pró-
 fessors og konu hans frá Valborgar Einarssonar, með þeirri ein-

vinlopu ósk, að þau — og börn þeirra — megi lengi lifa, laudi
 vörn og fjöð til glæði og gæfu, systu vörri — Árneseyju — til
 heidurs og sönnu.

Mezi svo eilífðar stjarna samman söngmentar og síva xandi
 sönglifs ávalt sem stóðrast stárna yfir fjöðlifi alinnu
 er óborinnu tölendinga!

Heidursgestu vörri og börn þeirra lengi lifi!
 Herra!

Hljóm sveitinn er bodinn að leika Gígjuna eftir professor
 Sigfríð Einarsson.